

Nytt om fartøyvern desember 2011

Fredning av "Granvin"

Riksantikvaren har nå fredet "Granvin". Med fredning av "Granvin" er en viktig representant av Norges maritime kulturarv tatt vare på. Skipet er en av svært få gjenværende bilferger i Norge fra tiden da bilferdsel og utbygging av et moderne veisystem ennå var i emning, sier riksantikvar Jørn Holme.

Foto: Erik Småland, Riksantikvaren

"Granvin" var bygd for passasjer- og bilføring i det viktige riksvegsambandet mellom øst- og vestlandet gjennom indre Hardanger, og er derfor også en av våre eldste riksveifergeskip. Skipet var bygd på Mjelle & Karlsen verft i Bergen i 1931 og gikk i drift for Det Hardanger Sunnhordlandske Dampskipsselskap fram til 1987. Fergen kunne frakte 150 passasjerer og føre 3 biler på dekk tvers over fjord og sund. Ettersom trafikken raskt økte gjennom Hardanger, ble "Granvin" erstattet av et større skip i 1938, men fortsatte med lokalruter i indre Hardanger og tok med biler når det var nødvendig. "Granvin" kjørte same rute fram til 1987. Da ble rutetrafikken i indre Hardanger lagt ned etter åpningen av tunell- og veisambandet mellom Granvin og fergeleiet i Bruravik. Året etter tok Veteranskipslaget Fjordabåten over skipet. Laget startet arbeidet med å restaurere "Granvin" og bygde den om til en bilførende ferge, slik som den var i utgangspunktet. Den 9. april 1940 ble "Granvin" rekvirert til troppetransport for norske soldater. Blant annet satte skipet i land norske tropper i Ulstein før tyske okkuperanter gikk til angrep.

Landskonferanse 2012

Foreningens årlige landskonferanse avholdes fredag 10. februar 2012 på et hotell på Gardermoen. En invitasjon

med program vil bli sendt ut på nyåret. Sett av datoen nå, mer informasjon kommer.

Arbeidsseminar Nasjonal verneplan

Foreningen arrangerte den 20. oktober et arbeidsseminar om Nasjonal verneplan for fartøy. Deltakere på seminaret var Riksantikvaren, Museumsforbundet, Fartøyvernssentrene, Forbundet KYSTEN og Norsk Forening for Fartøyvern. Seminaret er det andre som blir holdt i 2011. Formålet med seminaret er å få en oppdatering på hverandres arbeid med fartøyvern og en status for hvor arbeidet med tiltakene i planen er i dag.

Momskompensasjon for 2010

Foreningen har fått beskjed fra Lotteri- og stiftelsestilsynet om at momssøknaden er innvilget. Medlemsfartøy som deltok i foreningens søknad om momskompensasjon vil få overført beløpet i løpet av desember måned.

Ny søknadsfrist Riksantikvaren

Riksantikvarens søknadsfrist for støtte til fartøyvern i 2012 er 15. januar 2012. Alle som skal søke bør lese rundskriv om tilskuddsordninger som kan lastes: <http://www.regjeringen.no/nn/dep/md/dokument/Runskriv/2011/tilskotsordningar-2012/kulturminnetiltak/fartoyvern-kap-1429-post-74.html?id=660847>

Salten veteranbåtlag jubilerer

Salten veteranbåtlag har 20-års jubileum i 2011. Laget har gjennom årene drevet fram flere fartøyvernprosjekter og vært på kyststevner, festivaler og arrangert turer for å vise fram fartøyene. I dag eier veteranbåtlaget de to skøytene: "Bolga" og "Blomøy", den sistnevnte medlem i foreningen. Medlemstallet i laget er nå kommet opp mot 100. I forbindelse med 20-års jubileet har Salten veteranbåtlag laget et jubileumsskrift som kan bestilles fra lagets hjemmesider: http://www.saltenveteranbaatlag.no/#!_om-oss

Seilskuteprisen til "Svanen"

Seilskuteprisen, som Christiania Seilskuteklubb gir ut, gikk i 2011 til Skonnerten "Svanen". Seilskuteprisen er på kr. 50.000,- og gis til norske seilskuter som arbeider for

barn og ungdom, samt for bevaring av seilskuter og minner fra de hvite seils dager. Seilskuteprisen er en anerkjennelse for det utmerket arbeid som er gjennomført for Skonnerten "Svanen".

"Svanen" er en tremastet slettoppet skonnert, bygget i tre i 1916. "Svanen" er et av landets første fartøyvernprosjekter og fikk i 1969 støtte av Norsk kulturråd til restaurering. I 1989 fikk "Svanen" Riksantikvarens formelle status som verneverdig skip. Les mer: <http://www.seilskuteklubben.no/>

Nasjonal museumshavn i Kristiansand

Med bakgrunn i et av Riksantikvarens verdiskapningsprogram "Porto Franco", har Vest-Agder fylkeskommune laget en utredning for å opprette en nasjonal museumshavn i Kristiansand. Riksantikvaren viser også til arbeidet med Nasjonal verneplan for fartøy, som særlig peker på behovet for å få tilrettelagte havneforhold for bevaringsverdige fartøyer. Punkter direktoratet vil legge vekt på er: plass til publikumsaktiviteter, lager- og verkstedsfasiliteter, plasser for gjestende historiske fartøyer, plasser for fremtidige vernede fartøyer og mulighet for langsiktige avtaler. Les mer: <http://www.vaf.no/hoved.aspx?m=188&amid=63287>

http://avisenagder.no/index.php?page=vis_nyhet&NyhetID=13954

"Nordstjernen"

Gratangen kommune ønsker å overta hurtigruteskipet "Nordstjernen" som snart skal ut av kommersiell drift. Det er nedsatt en arbeidsgruppe som skal legge fram en skisse for videre bruk for "Nordstjernen". Ordfører i Gratangen, Ronny Grindstein, mener at en kombinasjonsdrift som skoleskip, hotellskip og lokalt turistskip kan være aktuelle driftsområder for det vernede skipet. Ronny Grindstein jobbet på Nordnorsk Fartøyvernssenter før han ble ordfører i kommunen. Les mer: <http://www.folkebladet.no/article502294.ece>

Ny direktør på Bredalsholmen

Bredalsholmen Dokk- og Fartøyvernssenter har fått ny direktør, Stein A. Ytterdahl. Ytterdahl sier til fvn.no at det blir viktig å sikre nye oppdrag for bedriften, samtidig som han vil åpne Bredalsholmen for opplevelsesturisme. Les mer på fvn.no: <http://www.fvn.no/okonomi/article921125.ece>

"Skogøy" kan reddes

Skogøys venner har lenge jobbet med å få "Skogøy" hjem. "Skogøy" har ligget halveis sunket i Sverige. Båten har svensk eier som Skogøys venner har hatt dialog med i forbindelse med overtaking. Nå er båten hevet og

Skogøys Venner skal inspisere båten for å avgjøre den kan slepes til Narvik. Les mer: <http://www.nrk.no/nyheter/distrikt/nordland/1.7897723>

<http://www.nrk.no/nyheter/distrikt/nordland/1.7902784>

Den gylne åre

Forbundet KYSTENS årlige rokampanje er avsluttet og fire vinnere er kåret. Den gylne åre går til Rolf-Erik Poppe og Axel Bjørklid som rodde 1203 nautiske mil fra Nordkapp til Lindesnes og vant klassen flest antall nautiske mil per person. Viggo Karlsen fra Kystlaget Torghatten rodde 101 turer og 760 nautiske mil og vant klassen flest turer per person. Les mer: <http://www.kysten.no/vinnerne-av-den-gylne-are>

Reipslagerfaget godkjent

Ved Hardanger Fartøyvernssenter i Norheimsund har reipslagerfaget vært praktisert på egen reiperbane. De har kjempet for at faget skulle få lærefagstatus, slik at en og kan ta inn lærlinger som får arbeide seg fram til fagbrev. Utdanningsdirektoratet har anbefalt at reipslagerfaget blir opprettet som nytt lærefag og sendt det ut til høring. Nå har Kunnskapsdepartementet godkjent faget. Les mer: <http://www.radiofolgefonna.no/default.aspx?pageId=1&md=news&newsId=6008&pno=1>

Museumsskipet "Hestmanden" døpt med HM Kongen til stede

Den 22. november 2011 ble DS "Hestmanden" døpt i havna i Kristiansand som minnesmerke og museumsskip for norske krigsseilere. Havna var full av skuelystne, både skoleelever, 240 krigsseilere og deres familier. Gudmor var Kathrine Høvding som kastet champagneflasken i skipssiden og dømte båten på nytt 100 år etter første gangs dåp. Kongen deltok under den høytidelige seremonien og fikk først en omvisning i skipet, deretter håndhilste han på alle krigsseilerne. Mange av dem kom langveisfra, fra mange steder i Norge og fra USA, Canada, Storbritannia, Belgia, Nederland og Filippinene. Forsvarsdepartementet har betalt reise og opphold for de krigsseilerne som var i stand til å møte fram.

"Hestmanden" døpes. Foto: Kristiansand Kommune

"The Lucky Ship"

"Hestmanden" ble bygd som et kombinert laste- og passasjerskip ved Laxevaag Maskin & Jernskibsbyggeri i Bergen for Vesteraalens Dampskipsselskap. Det ble overlevert 23. september 1911 og satt inn i kystruten mellom Bergen og Tromsø. Under første verdenskrig seilte skipet i nordsjøfart utleid til britiske myndigheter, men ble aldri skadet. Fra 1924 og til 1940 seilte skipet kystgodsruten mellom Oslo og Kirkenes, og da krigen brøt ut 9. april 1940 befant skuta seg i Nord-Norge og unngikk derved å bli tatt av tyskerne. I juli 1940 ble skipet av regjeringen beordret til Storbritannia og underlagt Northrashes kontroll. Under resten av krigen seilte skuta stort sett i konvoier i britisk farvann, men fikk ingen skader bortsett fra at et tysk fly kuttet av en av mastene. Det var etter å ha gjennomlevd to verdenskriger at skipet ble kalt "The Lucky Ship" fordi det unnslett alvorlige skader. Etter krigen var "Hestmanden" det første norske skipet som gikk fra Oslo til Finnmark med forsyninger til gjenoppbyggingen.

Krigsseilerne. Foto: NRK

Restaurering

Krigen hadde satt sine spor, og i 1946 ble skipet seilt til Akers Mekaniske Verksted for ombygging og modernisering. Fra 1947 ble det atter satt i fart og gikk hovedsakelig i kystgodsruten frem til 1955. Da kjøpte Høvding Skipsopphugging skipet som ble omdøpt til "Vegafjord" og brukt til frakt av skrapmetall inntil 1965 da det ble lagt i opplag. Man var klar over skipets historiske verdi og i 1979 overtok Norsk Veteranskipklubb eiendomsretten for en symbolsk sum. Restaureringsarbeidet ble igangsatt i 1982, men mangel på midler gjorde arbeidet vanskelig. I forbindelse med 50-årsjubileet for frigjøringen bevilget Stortinget i 1995 5 millioner til restaurering av fartøyet under forutsetning av at det skulle være et seilende minnesmerke over krigsseilerne. Skipet var da slept til Bredalsholmen Dokk og Fartøyvernsenter i Kristiansand der resten av restaureringen har foregått. Målsetningen var restaurering tilbake til 1947-stand etter antikvariske retningslinjer og tilrettelegging for besøkende. Restaureringen har blitt mye vanskeligere og dyrere enn planlagt. "Riksantikvaren bruker over 80 millioner på restaureringen av DS "Hestmanden". Et slikt løft klarer vi bare en gang. I så måte er "Hestmanden" unik. Ikke noe annet fartøy har fått eller kommer til å få, like mye penger. Likevel synes vi pengene er vel anvendt" sier Riksantikvar Jørn Holme. Riksantikvaren har også erklært skipet som verneverdig.

Flere skoleklasser var møtt fram. Foto: NRK

Museum

"Hestmanden" er nå ferdig restaurert og malt i grå kamuflasjefarge. Det er det eneste skipet som er tilbake av Northrashes flåte og skal for fremtiden ligge ved Kilden teater-og konserthus i Kristiansand. Det skal fortelle den oppvoksende slekt om gamle dagers sjømannskap og de norske krigsseilernes innsats under to verdenskriger. Det er Stiftelsen Arkivet, senter for historieformidling og fredsbygging i Kristiansand, som skal ha ansvaret for museumsdriften.

- Kåre Nordgård

Kilde: Wikipedia, NRK, Aftenposten, Riksantikvaren